

Statskuldsräntor m.m.

26

Förslag till statsbudget för 2000

Statsskuldräntor m.m.

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	7
2	Inledning	9
3	Räntor på statsskulden	11
	A1 Räntor på statsskulden.....	11
3.1	Prognos för räntor på statsskulden.....	11
3.2	Faktorer som påverkat ränteutgifterna.....	13
3.3	Upplåning	15
3.4	Känslighetsanalys	16
4	Oförutsedda utgifter	19
	B1 Oförutsedda utgifter.....	19
4.1	Omfattning.....	19
4.2	Ianspråktagande av anslaget 1998 och hittills 1999.....	19
4.3	Regeringens överväganden	19
5	Riksgäldskontorets provisionskostnader i samband med upplåning och skuldförvaltning.....	21
	C1 Riksgäldskontorets provisionskostnader i samband med upplåning och skuldförvaltning	21
5.1	Omfattning.....	21

Tabellförteckning

Anslagsbelopp.....	7
2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 26	9
3.1 Anslagsutveckling.....	11
3.2 Kassamässiga statsskuldräntor	12
3.3 Kostnadmässiga statsskuldräntor	12
4.1 Anslagsutveckling.....	19
4.2 Utbetalningar 1998 och hittills 1999.....	19
5.1 Anslagsutveckling.....	21

Diagramförteckning

3.1 Statsbudgetens saldo.....	13
3.2 Ränteförutsättningar.....	14
3.3 Statsskuldens fördelning på olika instrument-typer	15
3.4 Statsobligationslån 31 augusti 1999	15
3.5 Valutaskulden exklusive derivattransaktioner 31 augusti 1999.....	16
3.6 Valutaskulden inklusive derivattransaktioner 31 augusti 1999	16

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. bemyndigar regeringen att under år 2000 besluta att ramanslaget A1 *Räntor på statsskulden* får överskridas om det är nödvändigt för att fullgöra statens betalningsåtaganden, (avsnitt 3.1),
2. bemyndigar regeringen att under år 2000 besluta att ramanslaget C1 *Riksgäldskontorets provisionskostnader i samband med* *upplåning och skuldförvaltning* får överskridas om det är nödvändigt för att fullgöra statens betalningsåtaganden, (avsnitt 5.1),
3. för budgetåret 2000 anvisar anslagen under utgiftsområde 26 *Statsskuldsräntor m.m.* enligt följande uppställning:

Anslagsbelopp

Tusental kronor

Anslag	Anslagstyp	
A1 Räntor på statsskulden	ramanslag	81 700 000
B1 Oförutsedda utgifter	ramanslag	10 000
C1 Riksgäldskontorets provisionskostnader i samband med upplåning och skuldförvaltning	ramanslag	100 000
Summa		81 810 000

2 Inledning

Utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m. omfattar räntor på statsskulden, oförutsedda utgifter samt Riksgäldskontorets provisionskostnader i samband med upplåning och skuldförvaltning. Utgiftsområdet ingår inte i utgiftstaket.

Målet för statsskuldförvaltningen är att skulden skall förvaltas så att kostnaden för skulden långsiktigt minimeras samtidigt som risken i förvaltningen beaktas. Förvaltningen skall ske inom ramen för de krav penningpolitiken ställer.

Tabell 2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 26

Miljoner kronor

	Utfall 1998	Anslag 1999	Utgifts- prognos 1999	Förslag anslag 2000	Beräknat anslag 2001	Beräknat anslag 2002
Räntor på statsskulden	113 311	84 450	92 600	81 700	77 000	62 100
Oförutsedda utgifter	1	10	10	10	10	10
Riksgäldskontorets provisionskostnader i samband med upplåning och skuldförvaltning ¹	93	100	60	100	100	100
Totalt för utgiftsområde 26	113 405	84 560	92 670	81 810	77 110	62 210

¹ Före 1998 redovisades provisionskostnader i samband med upplåning och skuldförvaltning under utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning.

3 Räntor på statsskulden

A1 Räntor på statsskulden

Tabell 3.1 Anslagsutveckling

1998	Utfall	113 311 000		
1999	Anslag	84 450 000	Utgifts- prognos	92 600 000
2000	Förslag	81 700 000		
2001	Beräknat	77 000 000		
2002	Beräknat	62 100 000		

3.1 Prognos för räntor på statsskulden

Kassamässiga statsskuldräntor

De totala räntebetalningarna för 1999 beräknas uppgå till 93 miljarder kronor vilket är oförändrat jämfört med vad som prognostiserades i 1999 års ekonomiska vårproposition. För åren 2000 och 2001 prognostiseras ränteutbetalningarna öka med ca 4 miljarder kronor i jämförelse med den ekonomiska vårpropositionen. För år 2002 är motsvarande ökning ca 9 miljarder kr. Ökningen i räntebetalningarna 2000-2002 beror dels på högre antagna räntenivåer än i den ekonomiska vårpropositionen, dels på att det ackumulerade upplåningsbehovet under perioden nu bedöms bli betydligt högre.

Sett över tiden minskar räntebetalningarna från 93 miljarder kronor 1999 till 62 miljarder kronor år 2002. De kraftigt minskade räntebetalningarna 1999-2002 är delvis en effekt av att lån med höga kuponger successivt förfaller och refinansieras med lån till lägre räntesatser. De lägre ränteutbetalningarna i slutet av perioden förklaras även av den amortering som sker på

statsskulden till följd av överföringar från AP-fonden till staten i samband med ålderspensionsreformen samt försäljningar av statliga bolag.

I de totala ränteutbetalningarna som belastar statsbudgeten och statens lånebehov, ingår förutom ränteutbetalningar på lån i svensk- och utländsk valuta även realiserade valuta- och kursförluster/vinster. Dessa kan påverka ränteutgifterna i såväl positiv som negativ riktning, och uppvisar ett mönster som inte på samma sätt som övriga ränteutgifter korresponderar mot den årliga skuldutvecklingen. Valutadifferenserna (dvs. förluster/vinster) beror på hur mycket valutakursen för de lån som har förfallit har förändrats sedan lånet emitterades. Kursdifferenser beror på aktiva skuldskötselåtgärder i form av byten och förtidsinlösen av lån.

Prognosen i tabell 3.2 baseras på att den nuvarande upplåningsinriktningen i huvudsak ligger fast. Förändrade upplåningstrategier kan i vissa fall ge betydande effekter på räntebetalningarna (se avsnitt 3.2-3.3).

Tabell 3.2 Kassamässiga statsskuldräntor

Miljarder kronor

	1998	1999	2000	2001	2002
Räntor på lån i svenska kronor	73,1	70	58	49	45
Räntor på lån i utländsk valuta	23,6	21	20	20	19
Räntor på in- och utlåning	-3,9	-3	-4	-4	-5
Över-/underkurser vid emission ¹	-5,7	-3	-2	-2	-2
Summa räntor	87,2	85	73	64	58
Valutaförluster/vinster ²	9,8	-3	1	5	1
Kursförluster/vinster ³	15,6	11	8	9	3
Övrigt	0,6	0	0	0	0
Summa ränteutgifter	113,3	93	82	77	62

¹Överkurser uppstår när Riksgäldskontoret emitterar nya obligationer eller utökar befintliga benchmarklån om marknadsräntan vid emissionstillfället är lägre än kupongräntan. Underkurser uppstår vid motsatt förhållande.

²Vid lösen eller omsättning av lån i utländsk valuta realiserar valutakursförluster eller vinster beroende på hur valutakursen utvecklats sedan lånet tecknades. Posten påverkar statsbudgetens utgifter och statsbudgetens saldo men inte statens finansiella sparande.

³Kursförluster uppstår vid förtidsinlösen av lån som har en högre kupongränta än marknadsräntan vid återköpstillfället. Kursvinster uppstår vid motsatt förhållande. Posten påverkar statsbudgetens utgifter och statsbudgetens saldo men inte statens finansiella sparande.

Kostnadsmässiga statsskuldräntor

De kostnadsmässiga räntorna blir under hela perioden högre än de beräknade ränteutgifterna (summa räntor). Periodiseringen av över- och underkurser vid emission bidrar till att de kostnadsmässiga räntorna blir högre, beroende på att den för perioden prognostiserade realiserade överkursen, netto, genom periodiseringen sprids ut över en längre tidsperiod. Redovisning av nollkupongräntor på upplupen basis ökar de periodiserade räntorna relativt de utgiftsmässiga, då merparten av nollkuponglånen har relativt lång löptid med förfall först efter periodens utgång.

Den budgetpåverkande redovisningen av statsskuldräntorna är i dag utgiftsmässig, dvs. baserad på hur mycket som betalas varje år. Ränteutgifterna blir därmed starkt beroende av vilka typer av upplåningstekniker som tillämpas och kan uppvisa stora svängningar mellan åren som inte direkt kan hänföras till den underliggande skuld-, ränte- och valutakursutvecklingen under motsvarande period. När kostnaderna för statsskulden utvärderas bör fokus i stället främst ligga på hur mycket räntekostnader som genereras under en viss period. I tabell 3.3 redovisas de kostnadsmässiga statsskuldräntorna.

Periodiseringen innebär att räntorna sprids ut över lånets löptid. Störst effekt får detta för nollkupongobligationer. För dessa utbetalas ingen

ränta förrän på förfallodagen, medan det enligt upplupenprincipen genereras ränta under hela löptiden.

Vidare görs justeringar för över- och underkurser som uppstår vid emissionerna. I stället för att redovisa dem som inkomst- respektive utgiftsräntor vid upplåningstillfällena, fördelas de ut över respektive låns återstående löptid. Varje lån kommer härmed att under hela sin livstid belasta räntekostnaderna med den marknadsränta de har emitterats till, eftersom nettot av ett låns kupongränta och periodiserade över- eller underkurs sammanfaller med marknadsräntan vid emissionen.

Förutom löpande ränteutgifter samt över- och underkurser från emissionerna utgörs även de totala ränteutbetalningarna av utgifter i form av realiserade kursdifferenser vid förtidsinlösen av lån samt realiserade valutakursdifferenser. Dessa två kategorier av räntor har inte periodiserats, på grund av att de faktiska beloppen blir kända först på förfallodagen. Man kan emellertid inte helt bortse från dessa räntor eftersom även de påverkar lånebehovet.

Precis som i den kassamässiga redovisningen tas det i den kostnadsmässiga redovisningen av ränteutgifterna enbart hänsyn till realiserade effekter. Orealiserade omvärderingar av skulden med avseende på ändringar i marknadsräntor och växelkurser tas inte upp som kostnader för statsskulden.

Tabell 3.3 Kostnadsmässiga statsskuldräntor

Miljarder kronor

	1998	1999	2000	2001	2002
Summa räntor enligt tabell 3.2 (gamla NR-räntor)	87	85	73	64	58
Justering kursdifferenser vid emission	3	1	0	1	2
Justering nollkupongräntor	3	1	3	3	5
Summa kostnadsjustering	6	3	3	4	6
Summa räntekostnader¹ (nya NR-räntor)	93	88	76	68	64

¹Exklusive realiserade valuta- och kursdifferenser.

Nytt räntebegrepp i nationalräkenskaperna

Omläggningen av nationalräkenskapsstatistiken till det europeiska nationalräkenskapsystemet (ENS 95) innebär att det räntemått som nu är relevant för beräkning av det finansiella sparandet är de kostnadsmissiga räntor som redovisas i tabell 3.3. Före omläggningen utgjordes de statsskuld räntor som ingick i beräkning av den offentliga sektorns finansiella sparande av posten Summa räntor i den kassamässiga redovisningen. Summa kostnadsjusteringar i tabell 3.3 visas hur statsskuld räntor som ingår i beräkningen av den offentliga sektorns finansiella sparande påverkas av omläggningen av nationalräkenskaperna.

Bemyndigande att överskrida anslaget

Regeringen begär årligen ett bemyndigande att vid behov överskrida ramanslaget *Räntor på statsskulden*. Under år 1998 utnyttjades bemyndigandet då utbetalningarna uppgick till 113,3 miljarder kronor medan tilldelade medel på anslaget detta år var 108,4 miljarder kronor. För år 1999 uppgår prognosen på anslaget till 92,6 miljarder kronor medan tilldelade medel detta år uppgår till 84,5 miljarder kronor. Den högre prognosen gör att bemyndigandet bedöms utnyttjas även 1999. Regeringen bör bemyndigas att överskrida anslaget under år 2000 om det är nödvändigt för att kunna fullgöra statens betalningsåtaganden.

3.2 Faktorer som påverkat ränteutgifterna

Ränteutgifternas storlek är beroende av ett flertal faktorer. Grundläggande är statsskuldens storlek, aktuellt upplåningsbehov (statsbudgetens saldo) samt ränte- och valutautvecklingen. Dessa faktorer är avgörande för den underliggande nivån i räntebelastningen sett över en längre tidsperiod.

Ränteutgifternas fördelning mellan enskilda år påverkas emellertid också av tekniska faktorer i form av olika emissionstekniker som Riksgäldskontoret tillämpar.

Grundläggande faktorer

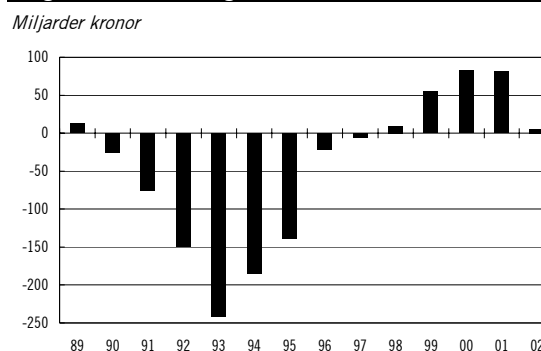
Statsskulden uppgick vid utgången av 1998 till 1 449 miljarder kronor. Statsskuldens utveckling bestäms huvudsakligen av det beräknade lånebehovet. Statsskulden påverkas även av valutaförändringar eftersom en stor del, för närvarande

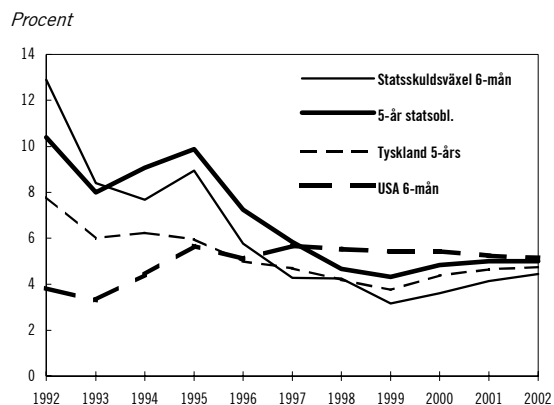
närmare 30 procent, av skulden är upplånad i utländsk valuta.

Statsskulden växte snabbt i början av 1990-talet till följd av stora underskott i statens finanser. I förhållande till BNP upphörde statsskulden att öka 1994-1995, medan statsskulden fortsatte att öka nominellt till och med 1998 års slut.

Den gynnsamma utvecklingen sedan 1993 har burits upp av den framgångsrika budgetsanering som påbörjades 1994. År 1998 var statsbudgetens saldo positivt för första gången sedan 1989 och staten kunde amortera knappt 10 miljarder kronor på statsskulden. Som framgår av diagram 3.1 beräknas statsbudgeten visa stora överskott för åren 1999-2002. De beräknade överskotten i statsbudgeten beror på engångseffekter i samband med införandet av ålderspensionsreformen samt på inkomster från försäljning av aktier.

Diagram 3.1 Statsbudgetens saldo

Diagram 3.2 Ränteförutsättningar

Förutom statsskuldens utveckling har även ränte- och valutautvecklingen en grundläggande betydelse för ränteutgifterna. Om den svenska marknadsräntan ökar eller minskar med en procentenhet från och med år 2000, jämfört med gällande beräkningsantaganden, ökar eller minskar ränteutgifterna med 4-6 miljarder kronor per år under beräkningsperioden. Diagram 3.2 visar ränteutvecklingen för de för statsskulden mest betydelsefulla räntorna.

Tekniska faktorer

Som tidigare nämnts påverkas ränteutgifternas fördelning mellan enskilda år, förutom av grundläggande faktorer som statsskuldens storlek, aktuellt upplåningsbehov (statsbudgetens saldo) samt ränte- och valutautvecklingen, även av mer tekniska faktorer i form av olika emissionstekniker som Riksgäldskontoret tillämpar. Exempel på upplåningsmetoder som kan ge stora sådana tekniska effekter på ränteutgifterna är emissioner av nollkupongobligationer samt benchmarklån.

För nollkupongobligationer tas lånets sammanlagda ränta upp som utgifter för statsskulden först vid förfallotidpunkten. På detta sätt skjuts betalningarna av statskuldräntorna på framtiden.

Vid emission av benchmarklån uppkommer över- eller underkurser när marknadsräntan avviker från de emitterade lånens fasta kupongräntor. En överkurs är ett pris över obligationens nominella värde, som innebär att långivaren ersätter Riksgäldskontoret med den nuvärdesberäknade mellanskillnaden mellan kupongräntan och marknadsräntan för lånets återstående löptid. Denna ersättning räknas av från ränteutgifterna och reducerar därmed nettot av ränteutgifterna vid upplåningstillfället, samtidigt som ränteutgifterna blir högre kommande år genom att Riksgäldskontoret förbinder sig att betala en

högre ränta än marknadsräntan. Vid emission till underkurs gäller det motsatta.

I de totala, lånebehovspåverkande ränteutgifterna ingår också realiserade kurs- och valutadifferenser.

Uppköp och byten i syfte att jämna ut förfalloprofilen samt för att snabbt få upp likviditet i nya lån ingår som ett led i Riksgäldskontorets aktiva skuldförvaltning. Analogt med vad som gäller när lån emitteras uppstår i dessa fall över- och underkurser. Vid uppköp till överkurs realiserar Riksgäldskontoret en kursförlust, eftersom långivaren måste ersättas med den nuvärdesberäknade mellanskillnaden mellan kupong- och marknadsränta för lånets återstående löptid. Samtidigt blir de ordinarie, i det finansiella sparandet inkluderade, räntorna lägre kommande år, eftersom uppköp till överkurs innebär att lånet kan refinansieras till en lägre räntenivå. Tvärtom innebär uppköp till underkurs en realiserad kursvinst, samtidigt som ränteutgifterna blir högre kommande år. Uppköp till någon form av kursdifferens - positiv eller negativ - innebär således enbart en omfördelning av ränteutgifter över tiden.

Valutaskulden omvärderas löpande till aktuella valutakurser. Statsbudgeten belastas emellertid inte med realiserade omvärderingar, utan först av de realiserade valutakursdifferenser som uppstår när lånen eller derivatinstrumenten förfaller. Valutadifferenserna är en funktion av växelkursrörelser sedan de förfallande instrumenten emitterades och uppvisar därför såväl ett oregelbundet mönster mellan åren, som stor volatilitet beroende på förändrade växelkursförutsättningar.

3.3 Upplåning

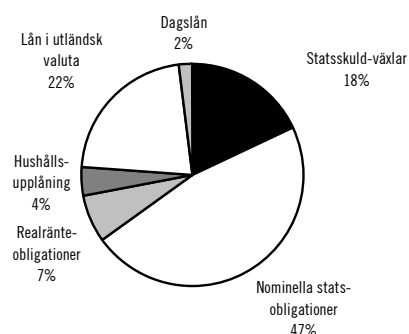
Det övergripande målet för Riksgäldskontorets statsskuldsförvaltning är enligt riksdagsbeslut att minimera de långsiktiga kostnaderna för statsskulden samtidigt som risken i förvaltningen beaktas. Förvaltningen skall dessutom ske inom ramen för penningpolitikens krav. Regeringen lägger årligen fast riktlinjer för skuldens förvaltning, t.ex. avseende fördelningen mellan lån i kronor och lån i utländsk valuta. Beslutet bygger på förslag från Riksgäldskontoret och fattas efter yttrande från Riksbanken.

Riksgäldskontoret bedriver upplåning på tre huvudsakliga delmarknader;

- nominell svensk upplåning,
- real upplåning
- valutaupplåning.

I diagram 3.3 redovisas statsskuldens fördelning på olika instrumenttyper.

Diagram 3.3 Statsskuldens fördelning på olika instrumenttyper

Not: Inkluderas swappar mellan svenska kronor och utländsk valuta uppgår andelen utländsk valuta till 29%

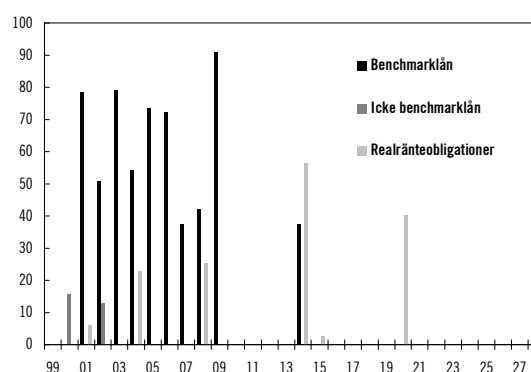
Nominell svensk upplåning

Den långa nominella upplåningen i svenska kronor koncentreras till s.k. benchmarklån. Dessa utgörs av fastförräntade obligationer med löptider på för närvarande mellan två och femton år. Förutom vid nyintroduktion av lån sker upplåningen genom att nya trancher emitteras i de befintliga lånen. Huvudsyftet med benchmarksystemet är att varje lån skall vara tillräckligt stort för att god likviditet skall kunna upprätthållas. Detta minskar investerarnas risker och därmed deras avkastningskrav, och bidrar på så sätt till lägre upplåningskostnader för staten. Samtidigt som benchmarklånen främjar likviditet så sprids upplåningen över en tillräckligt bred avkastningskurva för att refinansieringsbördan skall jämnas ut (diagram 3.4). Ytterligare ett medel för att begränsa refinansieringsrisken när benchmarklånen förfaller är Riksgäldskontorets bytestransaktioner, som innebär att delar av lånen köps upp i förtid och ersätts med lån med längre löptid eller med statsskuldväxlar. Kontoret genomför också regelbundna emissioner av statsskuldväxlar.

Real upplåning

Vid sidan av den nominella upplåningen emitterar Riksgäldskontoret realränteobligationer. Genom att den reala avkastningen är känd undviker investerarna inflationsrisken och behöver därför inte kompenseras för att ta på sig en sådan risk. Realräntelånen finns såväl i form av nollkuponobligationer, för vilka all ränta inklusive inflationskompensation betalas ut i samband med att lånet förfaller, som i form av kuponglån med årlig räntebetalning.

Diagram 3.4 Statsobligationslån 31 augusti 1999

Not: Total obligationsstock 804 miljarder kronor

Riksgäldskontoret bedriver också upplåning direkt från hushållen. Hushållen ges därmed möjlighet att förvärva instrument utan kreditrisk samtidigt som hushållsupplåningen bidrar till att hålla nere de totala kostnaderna för statsskulden, eftersom kostnaderna är lägre än för annan upplåning.

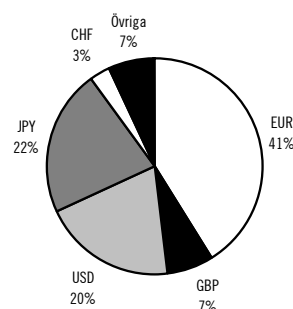
Valutaupplåning

Valutaupplåningen utgörs huvudsakligen av kapitalmarknadsupplåning, obligationer i utländsk valuta samt s.k. kron/valutaswappar. Kron/valutaswappar innebär att upplåning i svenska kronor transformeras till upplåning i utländsk valuta genom skuldbytesavtal, där kronor säljs i utbyte mot utländsk valuta. Kron/valutaswapparna i sig är inte finansierade, men bidrar till ett nettoinflöde av utländsk valuta som räknas in i valutaskulden.

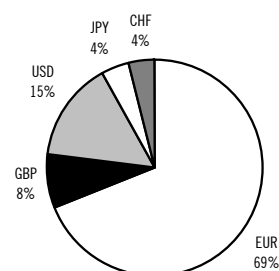
För att valutaskuldens sammansättning skall vara förenlig med de riktmärken som har satts upp avseende skuldens valuta- och ränterisk, kombineras upplåningen med derivatransaktioner. Till följd av detta förfarande skiljer sig sammansättningen av de utestående lånen markant från nettoskuldssättningen i olika valutor (se diagram 3.5 och 3.6). Derivatinstrument används också för att inom fastställda riktlinjer och ramar ta begränsade valuta- och räntepositioner gentemot riktmärket. Derivatinstrumenten ingår inte i statsskuldskonceptet, däremot belastas statsbudgeten av ränteutgifter på såväl lån som derivatransaktioner.

Under utgiftsområde 2 *Sambällsekonomi och finansförvaltning* redovisas en resultatbedömning av Riksgäldskontorets upplåning och statsskuld-förvaltning.

Diagram 3.5 Valutaskulden exklusive derivatransaktioner 31 augusti 1999

Diagram 3.6 Valutaskulden inklusive derivatransaktioner 31 augusti 1999

3.4 Känslighetsanalys

Förändrade ränteantaganden

En förändring av korta och långa marknadsräntor med en procentenhet för återstoden av 1999 skulle öka eller minska både kostnads- och kassamässiga statsskuld räntor med ca 2,5 miljarder kronor under året. Om den svenska marknadsräntan från och med år 2000 skulle ligga en procentenhet högre eller lägre än beräkningsantagandena, skulle både kostnads- och kassamässiga statsskuld räntor bli 4-6 miljarder kronor högre eller lägre per år under beräkningsperioden. En förändring av utländska räntor med en procentenhet från och med år 2000 skulle öka eller minska både kostnads- och kassamässiga statsskuld räntor med 2-3 miljarder kronor per år.

Förändrade valutaantaganden

En förändring av kronkursen med en procent 1999 genererar ökade respektive minskade realiserade valutakursdifferenser med upp till ca 2 miljarder kronor vilket påverkar de kassamässiga statsskuldsräntorna men inte de kostnadsmässiga statsskuldsräntorna. En förstärkning respektive försvagning av kronkursen med en procent från och med år 2000 skulle minska respektive öka utgifterna för realiserade valutakursdifferenser med ca 0,5 miljarder per år. Detta gäller en generell förändring av kronkursen, i de fall kronan rör sig åt olika håll gentemot olika valutor kan enprocentiga förändringar implicera betydligt större ökning eller minskning av de realiserade valutadifferenserna.

Förändrade budgetsaldointaganden

En förbättring av budgetsaldot med 10 miljarder ett enskilt år skulle öka de kostnadsmässiga statsskuldsräntorna med ca 0,1 miljard det året som förbättringen inträffar. Motsvarande saldoförbättring skulle öka de kassamässiga statsskuldsräntorna med ca 0,5 miljarder (till följd av att statsobligationsupplåningen under perioden beräknas ske till överkurser vilka ackumulerat blir lägre då mindre volymer upplånas). Åren efter saldoförbättringen minskar kostnadsmässiga statsskuldsräntor med ca 0,4 miljarder kronor. Motsvarande minskning för kassamässiga statsskuldsräntor är ca 0,5 miljarder kronor. Ett ökat upplåningsbehov med 10 miljarder ett enskilt år skulle ge motsatt effekt.

4 Oförutsedda utgifter

B1 Oförutsedda utgifter

Tabell 4.1 Anslagsutveckling

Tusental kronor

1998	Utfall	869	Anslags- sparande	12 361
1999	Anslag	10 000	Utgifts- prognos	10 000
2000	Förslag	10 000		
2001	Beräknat	10 000		
2002	Beräknat	10 000		

4.1 Omfattning

Ett särskilt anslag finns upptaget på statsbudgeten för att vid behov kunna användas för att täcka oförutsedda utgifter. Anslaget för innevarande budgetår uppgår till 10 miljoner kronor. Medel från anslaget tas i anspråk efter beslut av regeringen i varje enskilt fall.

4.2 Ianspråktagande av anslaget 1998 och hittills 1999

Under 1998 utbetalades 869 000 kronor från detta anslag. Den största betalningen uppgick till 623 000 kronor och avsåg ersättningar för särskilda kostnader och tillsynsinsatser med anledning av tunnelbygget genom Hallandsåsen. Från anslaget betalades också i fyra fall ut skadestånd, förlikningsersättning m.m. om sammanlagt 231 000 kronor med anledning av ärenden vid Europeiska kommissionen för mänskliga rättigheter eller Europadomstolen för mänskliga rättigheter. Vidare betalades 15 000 ut som ersätt-

ning för felaktigt uttagen punktskatt på mineralolja.

Hittills under 1999 har 20 000 kronor betalats från anslaget. Utbetalningen avser ett år 1988 av Statens trygghetsnämnd beslutat men inte utbetalt bidrag.

Tabell 4.2 Utbetalningar 1998 och hittills 1999

Tusental kronor

1998	Finansdepartementet	15
1998	Utrikesdepartementet, 4 ärenden	231
1998	Länsstyrelsen i Skåne	623
Summa 1998		869
1999	Justitiedepartementet	20
Summa hittills 1999		20

4.3 Regeringens överväganden

Enligt regeringens bedömning behövs ett anslag för oförutsedda utgifter även fortsättningsvis.

Anslaget bör få disponeras för utgifter som är av så brådskande art att ärendet inte hinner underställas riksdagen och att utgifterna inte lämpligen kan täckas av andra medel som står till regeringens förfogande.

Under en lång följd av år har riksdagen även medgett att anslaget får användas för vissa speciella ändamål om andra medel inte står till förfogande. Regeringen har sålunda från detta anslag fått betala ut t.ex. belopp som staten genom lagkraftvunnen dom ålagts att betala, belopp som staten till följd av skada i samband med statlig verksamhet efter uppgörelse har åtagit sig att ersätta samt skador inom landet som uppkommit genom tidigare krigsförhållanden (se prop.

1997/98:1, utgiftsområde 26, s. 13 f). Regeringen bör även fortsättningsvis få betala ut ersättning för skador av sådan natur.

Anslaget får inte användas för att tillgodose behov som omtalas i 9 kap. 3 § tredje stycket regeringsformen, dvs. behov av medel för rikets försvar under krig, krigsfara eller andra utomordentliga förhållanden.

Det ankommer på regeringen att i efterhand anmäla till riksdagen vilka utgifter som täckts genom att medel från anslaget tagits i anspråk.

Anslagets karaktär medger inte någon närmare bedömning av omfattningen av oförutsedda utgifter. Regeringen föreslår att medel för oförutsedda utgifter skall anvisas på ett ramanslag och att anslagsbeloppet skall vara 10 miljoner kronor.

5 Riksgäldskontorets provisionskostnader i samband med upplåning och skuldförvaltning

C1 Riksgäldskontorets provisionskostnader i samband med upplåning och skuldförvaltning

Tabell 5.1 Anslagsutveckling

Tusental kronor

1998	Utfall	93 182		
1999	Anslag	100 000	Utgifts- prognos	60 000
2000	Förslag	100 000		
2001	Beräknat	100 000		
2002	Beräknat	100 000		

5.1 Omfattning

Anslaget innefattar provisionskostnader relaterade till valutaupplåningen.

Merparten av provisionskostnaderna utgörs av försäljningsprovisioner till de banker som agerar som mellanhänder vid försäljningen av kontorets lån. Dessa s. k. underwriters som består av en el-

ler flera banker, köper lånet av Riksgäldskontoret och säljer det sedan vidare till investerarna. De tar därmed på sig en risk som de kompenseras för genom provisioner.

I provisionskostnaderna ingår också utgifter för provisioner i samband med inlösen av lån, förvaltningsprovisioner till tre externa förvaltare som vardera förvaltar en liten andel av valutas-kulden samt kreditavgifter.

För perioden år 1999 prognostiseras provisionskostnader till 60 miljarder kronor medan provisionskostnaderna beräknas till 100 miljarder kronor för åren 2000-2002.

Bemyndigande att överskrida anslaget

Regeringen anser att den bör bemyndigas att överskrida ramanslaget Riksgäldskontorets provisionskostnader i samband med upplåning och skuldförvaltning under år 2000 om det är nödvändigt för att kunna fullgöra statens betalningsåtaganden. Under år 1998 behövde inte regeringen utnyttja motsvarande bemyndigande.